

δεξιότητος και ἀγνοίας μου καρπού, ἀρκεῖ . . .
νά ὑπάρχη πάγος.

* * *
* * *
* * *
* * *
* * *
* * *
* * *
* * *
* * *
* * *
* * *

Ὅταν ἐπιστρέφωμεν ἐξεθείλαζον μ' ἐνθουσιασμόν μέχρι κωμικότητος ἐντεινόμενον τὰ θέλητρα τῆς παγοδρομίας και ὑπισχυομένη νά ὑποβληθῶ ἀπό τῆς ἐπιούσης εὐχαρίστως εἰς οἶαν δήποτε σκληράν δοκιμασίαν, ἥτις ἤθελε παρακολουθήσει τὰ μαθήματα, ἅτινα γῦν ἰκέτευον νά λάβω.

* * *
* * *
* * *
* * *
* * *

Ἄλλ' ἡ ἤδη ἀρξαμένη νά μεταβάλληται ἀτμόσφαιρα ἐπληροῦτο ἀπό τινος ἀνέμου νοτίων και ἡ ἀραιά ἐν ἀρχῇ δριίχλη ἐπικυνοῦτο καθιστώσα σκοτεινότερον τὸν ὑπὸ μελανῶν νεφῶν καλυπτόμενον ὀλίγον κατ' ὀλίγον οὐρανόν. Κατὰ τὴν νύκτα οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ ἤνοιζαν και τῶν ὑδάτων οἱ κρουνοὶ ἀνέλυον τοὺς πάγους.

Ὅταν τὸ ἀπόγευμα τῆς ἐπιούσης ἐπορεύθην εἰς τὸ δάσος, ἡ μαγευτική μου αἴθουσα δὲν ὑπῆρχεν. Ἦτο λίμνη περιβαλλομένη ἀπὸ ἀτμόσφαιραν ὑπόθερμον και ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὑδάτος ἐφρική εἰς τὴν πνοὴν νοτίου ἀνέμου.

Ὁ οὐρανὸς ἐκείνη τῇ στιγμῇ, ὡσεὶ μὲ συνελυπεῖτο διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν σχεδίων μου, ἤρχισε ν' ἀφίνη βροχὴν λεπτήν, λεπτήν, και ἀδιάκοπον, ὡς κλαυθμηρισμὸν πείσμονος χαϊδεμμένου παιδός.

Ἐν Βερολίῳ κατὰ Ἰανουάριον.

P.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΓΑΜΒΕΤΤΑ

Ἐρανίζομεθα παρὰ τοῦ Φραγκίσκου Σαρσέν φίλου τοῦ Γαμβέττα ἐν τῶν παλαιοτάτων τὰς ἐπομένας ἰδίας αὐτοῦ ἀναμνήσεις, γεγραμμένας μετὰ πολλῆς εἰλικρινείας, πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐν τῇ Ἐστία περὶ τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς τῆς Γαλλίας δημοσιευθέντων.

« Ἄλλοι ἀνέλαβον νά ἐξετάσωσι τὸν Γαμβέτταν ὡς ῥήτορα, ὡς πολιτικόν, ὡς ἀρχηγὸν κόμματος, ὡς τὸν ἐπιφανῆ ἄνδρα περὶ οὐ πάντες τὰς μεγίστας εἴχουμεν ἐλπίδας, και αἷτινες σὺν αὐτῷ πᾶσαι συνεξφανίσθησαν. Ἐγὼ θά ἀνακαλέσω ἀπωτάτας τινὰς ἀναμνήσεις συμβιώσεως, ἥτις παρῆμειν εἰς ἐμὲ αἰείποτε προσφιλῆς.

Τὸν Γαμβέτταν ἐγνώρισα παρὰ τῷ Λωριέ, ὅστις τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἦτο μὲν γραμματεὺς τοῦ Κρεμιέ, ἀλλ' εἶχε φήμην μεγάλου δικηγόρου. Σπανίως συνηγόρει, ἀλλ' αἰείποτε συνηγόρει ὑπὲρ ὑποθέσεων σπουδαίων, και μάλιστα ὑποθέσεων ἐν αἷς περιείχοντο οικονομολογικά ζητήματα· διότι ἐγίνωσκεν ἄριστα και τὰ τοῦ χρηματιστηρίου και τὰ τοῦ δικαίου. Εἶχε δὲ αἰσθήσεις και νοῦν δι-

αυγέστατον, και λόγον δριμῦν και δηκτικόν· διὸ και οἱ δημοσιογράφοι τὸν ἐξέλεγον ὡς δικηγόρον, ὁσάκις κατηγοροῦντο ἔνεκα πολιτικῶν πραγμάτων, και ἠύχοντο νά καταδικασθῶσιν. Ὡστε ἔκτοτε ἦτο ἤδη κἄτι τι.

Ὁ δὲ Γαμβέττας οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἡ ἄτακτός τις ταχέως διὰ τῆς μεσημβρινῆς στρωμυλίας τοῦ δημοιογήσας φήμην πολιτικῶ μέλλλοντος. Καὶ αὐτὸς δ' ἐνεφανίσθη ὡς γραμματεὺς παρὰ τῷ Κρεμιέ, ὅστις ἦτο ὁ φιλοφρονητικώτατος και ἐρασιμιώτατος πάντων τῶν ἀνθρώπων.

Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς κατεθέλχθη ὁ Λωριέ μαντεύσας τὰς μεγάλας και σπουδαίας ἀρετὰς, αἷτινες ὑπεκρύπτοντο ὑπὸ τὴν φαινομένην ἀκοσίαν τῶν τε τρόπων και τῆς ζωῆς τοῦ νεανίου, και παρέλαθεν αὐτὸν γραμματέα του. Γραμματεὺς δὲ τοῦ Λωριέ ἦτο αὐτόχρομα ὑπάλληλος ἄνευ ἐργασίας· διότι ὁ Λωριέ τὰ πάντα ἐξετέλει αὐτός. Οὐδέποτε γραφεῖον δικηγориκὸν ἦτο τοσοῦτον πεπληρωμένον δικογραφίων· ἀλλὰ πάσας ταύτας εἶχεν ὁ Λωριέ ἐν τῇ μνήμῃ του, ἥτις ἦτό τι ἐξαίσιον.

Οὐδὲν λοιπὸν ἔργον εἶχεν ὁ γραμματεὺς τοῦ Λωριέ· τοῦτο δὲ ἀκριβῶς ἤθελε και ὁ Γαμβέττας, νά μὴ ἐργάζεται—τὰ τοῦ ἐπαγγέλματος ἐνοῶ, δι' ὧν δῆλον ὅτι πορίζεται τις τὸν ἐπιούσιον· διότι εἰς πᾶσαν ἄλλην οἶαν δήποτε ἐργασίαν, τοῦναντίον ὁ νεανίας ἦτο φιλοπονώτατος και δραστηριώτατος. Τὰ πάντα εἶχεν ἀναγνώσῃ και τὰ πάντα ἐνεθυμείτο, τὸ μόνον δὲ ἐλάττωμα αὐτοῦ ὡς δικηγόρου ἦτο, ὅτι δὲν ἤθελε νά δικηγορῇ. Διὸ ὁ Λωριέ συνέλεγεν ἔνθεν κακίθην μικράς τινὰς ὑποθέσεις, ἅς ἐπεξεργαζόμενος ἔδιδεν εἰς αὐτὸν μόνον και μόνον ἵνα τὸν ἐπάσχολῇ ἐπωφελῶς. Ἄλλ' ὁ Γαμβέττας ἐλησμονεῖ νά πορευθῆ εἰς τὸ δικαστήριον και τότε ὁ Λωριέ ἠναγκάζετο νά ἀναπληροῖ τὸν ἀναπληρωτὴν του. Ὡστε και αὐτὸς δὲν εἶχευρος τί νά κάμῃ, και ἐσκέπτετο πῶς νά χρησιμοποιήσῃ τὸν ἀμέριμον και ῥάθυμον τοῦτον νέον, ὅστις οὐδέποτε εἶχε μάθητί ἀξίζει τὸ εἰκοσάφορχον. Ἡμῖν ἐγὼ τότε ἀρχισυντάκτης τῆς Πολιτικῆς και γιλολογικῆς ἐφημερίδος και πρὸς συντήρησιν αὐτῆς εἶχον προὑπολογισμὸν ἰσχύοτατον. Ἐλθὼν δὲ ὁ Λωριέ μὲ παρεκάλεσε ν' ἀναθέσω εἰς τὸν Γαμβέτταν νά συντάξῃ βιογραφικὰς εἰκόνας τινῶν δικηγόρων.

— Μετὰ χάρας, εἶπον, ἀλλὰ δὲν θά δυνθῶ νά τῷ δώσω πλέον τῶν δεκαπέντε λεπτῶν τὸν στίχον. Καὶ δὲν ἀξίζει, βλέπετε, τὸν κόπον.

— Ὅχι, ὑπέλαθεν ὁ Λωριέ, θά τῷ δώσης 150 φράγκα τὸ ἄρθρον. Εἶνε ἰδικὸς μου λογαριασμός.

Και τῷ ὄντι ὁ Γαμβέττας μοι ἔγραψεν ἄρθρον τινὰ, ἅτινα ἐγὼ ἐπεξεργαζόμεν ὅπως δήποτε, διότι ὁ θαυμαστὸς ἐκεῖνος ῥήτωρ ὡς συγγραφεὺς αἰείποτε εἶχε τι τὸ ἀσυνάρτητον Ἄρτιως δὲ ἀποθανόντος τοῦ διασήμεου δικηγόρου Λασῶ, δημοσιογράφος τις ἐξέθαψεν ἐκ τῆς συλλογῆς τῆς

Πολιτικῆς καὶ φιλολογικῆς ἐφημερίδος τὸ περὶ Λαῶν ἄρθρον τοῦ Γαμβέττα. Ἄγνοῶ δὲ πῶς τὸ ἔμαθε, διότι τὰ ἄρθρα ἐκεῖνα ἦσαν ἀνυπόγραφα, ἐγὼ δὲ εἰς οὐδένα εἶχον ἀποκαλύψῃ τὸ ὄνομα τοῦ γράψαντος, ὅστις πολὺ βραδύτερον κατέστη διασημότητος.

Καθ' ὅσον δὲ ἡ Αὐτοκρατορία ἐχώρει πρὸς τὸν ὄλεθρον, ὁ οἶκος τοῦ Λωρὸς ἐγένετο τρόπον τινὰ κέντρον τῶν ἐλευθεροφρόνων. Καὶ ἐγὼ δ' ἐγευσμάτιζον ἐκεῖ δις ἢ τρίς τῆς ἐβδομάδος μετὰ συνδαιτυμόνων ἀδιαλλάκτων κατὰ τὰ πολιτικὰ φρονήματα. Μεταξὺ δὲ τῶν συνδαιτυμόνων τούτων τῶν μᾶλλον ἢ ἤτον τακτικῶς φοιτῶντων, ἐν οἷς ὁ Γαμβέττας πάντοτε εἶχε τὴν διεύθυνσιν τῆς ὁμηγύρας, δὲν συγκατελέγοντο ὁ Ῥάγκ και ὁ Σπούλλερ. οἱ μετὰ ταῦτα γενόμενοι πιστότατοι φίλοι καὶ συννώτατοι σύμβουλοι τοῦ Γαμβέττα. Πιθανὸν νὰ ἤρχοντο ἐνίοτε, ἀλλ' ἐγὼ οὐδέποτε τοὺς εἶδον. Ἐσχετίσθην δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔπειτα ἐν ἐφημερίσιν συνεργασθεὶς μετ' αὐτῶν.

Φοιτῶν ὁ Γαμβέττας καθ' ἑκάστην εἰς τὴν Βουλὴν, ἤρχετο τὴν ἑσπέραν καὶ ἐξέθετεν εἰς τὴν ὁμηγύριν πάντα τὰ ἐν αὐτῇ γενόμενα μετὰ θαυμαστῆς ἀκριθείας καὶ ζωηρότητος. Μετ' ἀπιστεῦτου δὲ οἴστρου ἐξεκινῶν τὴν φυσιογνωμίαν τῆς συνεδρίας, ἐπαναλαμβάνων τὰς ἀγορεύσεις τῶν ῥητόρων, τὰ σχήματα, καὶ καθ' ὅλου πάντα τῶν πολιτικῶν μερίδων τὰ κρύφια διαθήματα ἤτο ὄντως θαυμαστόν τι νὰ τὸν ἔβλεπες καὶ νὰ τὸν ἤκουες. Θάμβος καταλάμβανε τοὺς ἀκούοντας.

Πρὸ πάντων δὲ μ' ἐξέπληττεν ἡ ἐπὶ πάντων τῶν συγχρόνων πολιτικῶν ἀνδρῶν ἐπίδρασις τοῦ ἀείποτε ἀτημελέστατου ἐνδεδυμένου νεανίου, ὁ σις οὐδένα εἶχε λόγον ὅπως εἶνε γνωστὸς εἰς τὸ κοινόν. Ἐν τῇ περιστάσει δὲ ταύτῃ ἠδυνήθην νὰ παρατηρήσω τὴν γοητικὴν διανοίας ὑπερεχούσης. Ὁ Γαμβέττας, ἀληθῶς εἰπεῖν, οὐδὲν ἄλλο ἤτο ἡ ἀπλοῦς νεανίας πλημμελεῖς ἔχων τοὺς τρόπους· καὶ ὅμως τὶ τὰ θέλετε, ἀπέρρεεν ἐξ αὐτοῦ μυστηριώδης δύναμις, εἰς ἣν πάντες ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ ὑποχωρήσωσι, καὶ περὶ αὐτοῦ περιεχέτο τρόπον τινὰ ἄρωμα τι πολιτικῆς μεγαλοφυίας.

Τότε δὲν ἐνησχολούμην σχεδὸν περὶ τὰ πολιτικὰ, καὶ συνδιελεγόμην μετὰ τοῦ Γαμβέττα περὶ φιλολογίας καὶ θεάτρου· διότι δὲν ὑπῆρχε ζήτημα περὶ οὐ νὰ μὴ διεφέρετο, καὶ περὶ ὃ νὰ μὴ ἦτο ἀρμόδιος.

Οὐδέποτε θὰ λησμονήσω ἐσπερίδα τινὰ ἐν τῷ οἴκῳ κυρίας, ἣτις θερμῆ οὔσα θιασῶτις τοῦ Wagner προσεκάλεσε πάντας ἐν' ἀκούσωμεν τεμάχια τινὰ τῆς μουσικῆς τοῦ θεοῦ τούτου. Ἄλλ' οὐκ οἶδά πῶς ἐν τῷ τέλει τοῦ γεύματος ἐγένετο συζήτησις μετὰ τοῦ Γαμβέττα, ἐμοῦ καὶ τινος ἄλλου περὶ τῆς φιλολογίας τῆς δεκάτης ὁγδόης ἑκατονταετηρίδος. Τοσοῦτον δὲ σφοδρὰ ἐγένετο ἡ συζήτησις, ὥστε ἐσήμαινε τὸ μεσονύκτιον καὶ

ἡ οἰκοδέσποινα δὲν εἶχε δυνηθῆ νὰ εὖρη ἐλάχιστόν τι διάλειμμα ὅπως ἀνοίξῃ τὸ κλειδοκύμβαλον.

Ἡ αἴθουσα ὅλη ἐσείετο ὑπὸ τῶν ἠχηρῶν φωνῶν τοῦ Γαμβέττα.

Δὲν πιστεύω ὅτι ἠγάπα πολὺ τὴν μουσικὴν, ἀλλ' εἶχε πολλὴν φιλοκαλίαν καὶ αἴσθημα πρὸς τὴν ζωγραφικὴν, ἥς ἤτο εἰδῆμων. Τὸ ὑστατόν μου μετὰ τοῦ Γαμβέττα δειπνον ἤτο τὸ παρὰ τῷ Γαρονιῆ, ἐνθα ἦσαν καὶ τινες ζωγράφοι· ἐλάλησε δὲ περὶ εἰκόνων μετὰ τοσαύτης γνώσεως τοῦ πράγματος καὶ ζωηρότητος ἅμα καὶ χάριτος, ὥστε πάντες ἐξεπλάγημεν καὶ κατεθέληθημεν».

6**

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Οἱ Ἄγγλοι φημίζονται πολὺ διὰ τὸ ἀνένδοτον καὶ καρτερικὸν τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν.

Ἀπόδειξις :

Δύο gentlemen, ἕκαστος ἐν ἰδίᾳ ἀμάξῃ, συναντῶνται ἐν τῷ μέσῳ μιᾶς τῶν στενοτέρων ὁδῶν τοῦ Λονδίνου. Ἀδύνατον νὰ διέλθωσι, καὶ οὐδὲ ὁ εἰς οὐδὲ ὁ ἄλλος ἐννοοῦσι νὰ ὀπισθοδρομήσωσι.

Ἀμφοτέροι ἀνάπτουσιν ἀνὰ ἐν σίγαρον, ἔπειτα δευτέρου καὶ τρίτου μετὰ τοῦ συνήθους βρετανικοῦ φλέγματος.

Ὅταν ἐτελείωσαν καὶ τὰ τρία σιγάρα, ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν ἐξάγει κολοσσιαίαν ἐφημερίδα ἐκ τοῦ θυλακίου, ἐλπίζων ὅτι θὰ πτοήσῃ οὕτω τὸν ἀνταγωνιστὴν αὐτοῦ.

Ὁ ἕτερος Ἄγγλος τῷ ἀποτείνει τὸ πρῶτον ἤδη τὸν λόγον :

— Σὰς παρακαλῶ, κύριε, ὅταν τελειώσῃτε τὴν ἐφημερίδα σας, νὰ τὴν δώσετε καὶ εἰς ἐμέ.

Ὁ κρατῶν τὴν ἐφημερίδα δὲν ἀντέχει πλέον καὶ ὀπισθοδρομεῖ

— Ἄν ὑπεχώρησα, τοῦλάχιστον τὸ ἐπραξα εἰς ἓνα συμπατριώτην μου, ἔλεγεν ὡσεὶ παρηγορούμενος.

* *

Ζωγράφος εἶχεν ἀπεικονίσει παιδίον κρατοῦν κάλαθον πλήρη ὀπωρικῶν.

Ἐγκωμιάζων τις τὴν εἰκόνα, ἔλεγεν ὅτι τὰ ὀπωρικά ἦσαν τόσον φυσικά, ὥστε τὰ πτηνὰ θὰ ἤρχοντο νὰ τὰ κεντήσωσι διὰ τοῦ βράμφους.

— Ὅστε ἂν τὰ ὀπωρικά εἶνε φυσικά, τὸ παιδί ὅμως δὲν θὰ εἶνε καθόλου, ὑπέλαβεν ὁ κ. Π.

— Καὶ γιατί τάχα ;

— Γιατί ἂν ἦτο καὶ τὸ παιδί τόσον φυσικόν ὅσον τὰ ὀπωρικά, δὲν θὰ τολμοῦσαν τὰ πουλιὰ νὰ πάνε νὰ ταιμπήσουν.

* *

Καθηγητὴς τις ἠρωτᾶτο ἂν ἐδίδαξε πολλάς γλώσσας τὴν θυγατέρα του.